

KGORO YA THUTO YA GAUTENG
DITLHAHLOBO TŠA MAREMATLOU

OCTOBER / NOVEMBER 2005
OKTOBER / NOVEMBER 2005

SEPEDI LELEME LA GAE
MAEMO A A PHAGAMEGO
(Lephephe la Boraro)

NAKO: Diiri tše 2½

MEPUTSO: 120

DITAELO:

- Lephephe le le na le dikarolo tše THARO e lego A, B le C.
 - Tloga o tsinkela dihlogo le diswantšho ka šedi, pele o ka dira kgetho ya maleba
 - Mo go karolo C, kgetha puku e TEE fela **Go tseba mang? goba Moepathutse.**
 - Kgetha potšišo ya ditsopolwa goba ye telele go tšwa pukung ye o e kgethilego.
 - Bala dipotšišo ka moka, ka šedi pele o thoma go ngwala.
-

KAROLO YA A

DITAODIŠO

POTŠIŠO 1

Kgetha e TEE ya ditaodišo tše di latelago, gomme o ngwale taodišo ya botelele bja matlakala a MABEDI ka yona.

- 1.1 Diphetogo tše di bilego gona mengwageng ye lesome ya pušo ya setšhaba ka setšhaba.
- 1.2 Go gatakwa ga ditokelo tša batho mono Afrka-Borwa ke tlhobaboroko.
- 1.3 Bophelo bja bafsa matšatšing a lehono.
- 1.4 Dikolo re a di tseba, tša matšatši a tšona aowa ruri.
- 1.5 Kgetha se tee sa diswantšho tše di latelago, o se fe hlogo gomme o ngwale taodišo ya maleba ka sona.

- 1.5.1 Bjalo ka yo mongwe wa bao ba amilwego ke ditaba tše di tšweletšwago seswantšhong se, hlama hlogo ya maleba o iphetolele go se se tšwelelago mo.

Sowetan: 21-11-2003

- 1.5.2 Hlama hlogo ya maleba mme o re alele ditaba.

Sowetan: 20-01-2004

1x40= [40]

PALOMOKA YAKAROLO YA A: [40]

KAROLO YA B

DINGWALWANA

POTŠIŠO 2

Ngwala lengwalo le TEE go ao a latelago. Botelele bja lona, go akaretšwa atrese, madume mmele le thumo, di tlae letlakala le TEE.

- 2.1 Ngwalela lekgotla la sekolo **lengwalo** moo morwa wa gago a tsenago sekolo gona, o ipelaetše ka morutiši yo a sa phethagatšego mošomo wa gagwe ka tshwanelo.

GOBA

- 2.2 O sa tšwa go amogela tsebišo ya gore o na le twatši ya HIV. Ngwalela mogwera wa gago **lengwalo** o mo tsebiše ka taba ye.

1x20=

[20]

POTŠIŠO 3

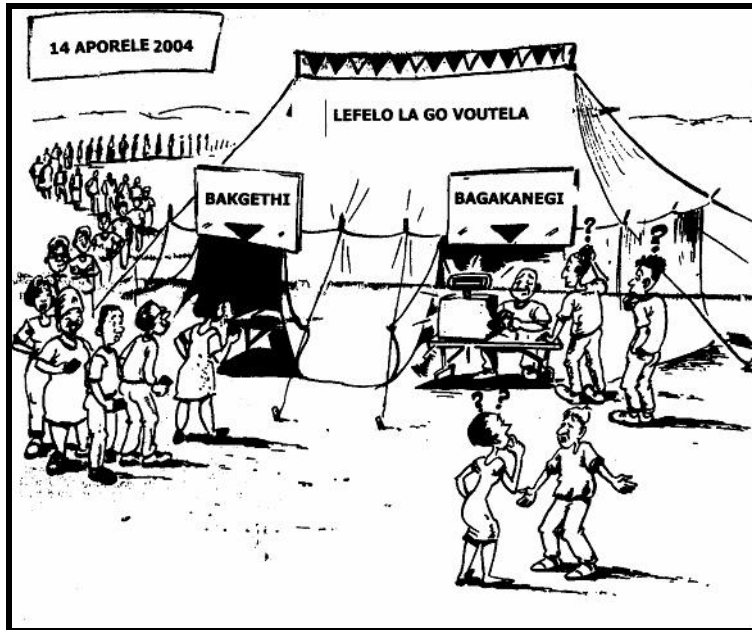
Kgetha se TEE sa dingwalwana tše tharo tše di latelago o ngwale ka sona, botelele bo be go ya ka dinyakwa tša sona.

- 3.1 Ngwala **poledišano** ye e tla otllolago polelo ye e filwego ke se sengwe sa diboledi mo seswantšhong se.

Sowetan: 10.03.04

- 3.2 Lebelela seswantšho se ka šedi, o ngwale **pego** ya maleba ka ga ditiragalo tša letšatšing le.

Sowe tan: 14.04.04

- 3.3 O mongwaledi wa lekgotla la sekolo moo ngwana wa gago a tsenago sekolo gona. Le swere kopano moo le tsebišwago ka diphetogo tša mo sekolong. Re ngwalele **metso** ya kopano yeo.

1x20=

[20]

POTŠIŠO 4

Kgetha se TEE sa dingwalwana tše dikopana tše di latelago, o ngwale ka sona.

- 4.1 O sa tšwa go aga lefelo la maikhutšo motseng wa geno kgauswi le noka. Thala **sehlabeledlamokgoši** seo se tlogo go gogela baeng lefelong leo.
- 4.2 O yo mongwe wa maloko a lekgotla la Batlabatlile. Go na le kopano ya tšhoganetšo yeo maloko a swanetšego go e swara. Ba romele memo yeo e nago le lenaneothero ka **fekese**.
- 4.3 O memilwe go tla lenyalong la mogwera wa gago. Re thalele **karata** ya memo ye o e amogetšego.

1x10=

[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: [50]

KAROLO YA C
DIKANEGELOKOPANA
POTŠIŠO 5

Go Tseba Mang – H.H. Ramokgopa

5.1 Badišiša ditsopolwa tše di latelago gore o tle o kgone go araba dipotšišo tše di di latelago:

Setsopolwa A

Posbus 211500
Ditsobotla
1978-07-15

Moratuwa Sekwala

Ke a bereka kwano jwaloka ga o bona aterese, ke boetše tirong yame. Ke kopa gore o mpe o rekise diphologolo o tle kwano le bana. Re tla dira dipolanega o se o le kwano. Masimo a teng mona mme o ka nna wa lema wa jala dijalo tse o ka di rekisang. Ba bantsi ba dira jalo mme ba a phela, gongwe le go feta ba ba berekang ko Makgoweng. Dira jalo tše moratuwa, mme o dire ka pelepele o tle kwano.

Wa gago
Motlalepula

- 5.1.1 Efa hlogo ya kanegelo ye. (1)
- 5.1.2 Sekwala o be a le kae ge a ngwalelwa lengwalo le? (1)
- 5.1.3 Ka methaladi ye MEBEDI hlaloša mabaka ao a gapeleditšego Motlalepula go boela mošomong. (2)
- 5.1.4 Na ge o be o le Sekwala o be o tla tšea kgopelo ya Motlalepula? Efa kgopolo ya gago. (1)
- 5.1.5 Efa mabaka a MABEDI ao a dirilego gore Sekwala a se sa šoma. (2)
- 5.1.6 Ka methaladi ye MERARO hlaloša seo se ilego sa direga ka Sekwala morago ga mo. (3)

Setsopolwa B

Ka beke ya boraro lengwalo la fihla.

Batswadi ba ba rategago,

Lengwalo la lena ke le amogetše le ditaba ke di kwele. Ke a leboga ka mo le gopotšego ka gona. Ge e ka ba Mosima ga se a forana le motho, gona ke kgopela gore ditaba di lebane le yena ge a kwišiša. Ke tla leta karabo go lena mabapi le taba yeo, gomme ge go lokile ke tla kgopela matšatšinyana ka tla ka noši ke boledišane le yena re lebelelane mahlong.

Ke a holofela le sa thabile ka gae.

Wa lena ka mehla.

Sofonea

- 5.1.7 Sofonea o be a ngwala lengwalo le a le kae? (1)
- 5.1.8 Efa setlwaelo sa setšo seo se tšwelelago kanegelong ye. (1)
- 5.1.9 Go ya ka karabo yeo o e filego ka go 5.1.8 efa maikutlo a gago mabapi le setlwaelo seo. (1)
- 5.1.10 Efa hlogo ya kanegelo ye. (1)
- 5.1.11 Ke ka lebaka la eng e filwe hlogo ye go ya ka karabo yeo o e filego ka godimo? (1)
- 5.1.12 Efa ditiragalo tše dingwe tše THARO tseo di ilego tša direga ka Sofonea. (3)
- 5.1.13 Ke tiragalo efe yeo e ilego ya gapeletša batswadi ba Sofonea go bitša matwetwe? Hlaloša ka methaladi ye MEBEDI fela. (2)
- 5.1.14 Na o dumela gore seo o se ngwadilego ka go 5.1.13 se ka direga? Efa kgopolo ya gago. (1)

Setsopolwa C

“Ke...ke...boletše...gore ba tla...mmolaya ngwaraka; šoo ka nnete...ba...ba mmolaile, ke šetše ke le fela, nkego ga se ka ka ka ba le ngwana. O ka mo fiwa ke mang ngwana? Aowa, bjale ba fedile ta! ta! ta! ke šetše ke ikgonere.”

Ba gaSefaka Rampai ba tsogile ba boloka morwedi wa bona eka ba a bra; ba le gare ga masetlapelo a go šiša. Maabane a a maabanebane o be a thabile, a bapala le bagwera ba gagwe bao a bego a bile a ba etile pele. Lehono o homotše go iša go sa felego. Tšona tše di iša kae batho tenang? Ge nka be a je mpholo go be go tla kwagala, mohlomongwe: Eupša ga a ja selo sa motho; le meetse ge a be anyaka go a nwa o be a eya ka gabo a nwa a ka motšegeng wabo. Ngwana ruri o llwe ke aretse.

- 5.1.15 Ngwana yo a ukangwago mo ke mang? (1)
- 5.1.16 Ka methaladi ye MEBEDI, hlaloša ka fao a hlokošetšego ka gona. (2)
- 5.1.17 Bana ba Sefaka ba bangwe ba hlokošetše bjang? (1)
- 5.1.18 Morago ga lehu la ngwana yo Sefaka o tšere legato lefe? (1)
- 5.1.19 Ka methaladi ye MEBEDI, hlaloša gore ke ka lebaka la eng ge Sefaka a be a felelwa ke bana. (2)
- 5.1.20 Ka methaladi ye MEBEDI, efa semelo sa Sefaka. (2)
- [30]**

GOBA

- 5.2 Lehodu la kgale le hwa le swere tsela. Go tliša kgopolo ye, kgato ka kgato laetša ka fao Sekwala a itshwereco ka gona go fihla ge a lahlwa kgolegong. **[30]**

POTŠIŠO 6

DINONWANE

Moepathutse – S.A. Makopo

- 6.1 Badišiša ditsopolwa tše gore o tle o kgone go araba dipotšišo tše di di latelago.

Setsopolwa A

Ka letšatši le le beilwego la mokete, phukubje ya napa ya tšwa lesolo. Ge e ntše e sepela, ya bona ditšhwene di iketlile di bapala moriting wa mohlare, tše dingwe di fela di kadiela ka makala. Aowa go be go tloge go iketlilwe e le gae.

“Thobela bagešong. Le na le mantšu a monate ruri. A ntlhakanya hlogo. Ke bile ke le kgopela gore le ntumelele gore ke le rute dikošana tše mmalwa gore le tle le di opele moketeng wo mogolo wo o tla swarelwago kua fasefase motseng wa dinkwe. Go kwala gore e tla be e se dijo, e se dijo.”

- 6.1.1 Ke bomang ba ba nago le mantšu a monate? (1)
- 6.1.2 Efa diteng tša košana yeo phukubje a ba rutilego yona. (3)
- 6.1.3 Ka methaladi ye MEBEDI, hlaloša gore phukubje o be a gapeletšwa ke eng go ruta batho ba košana. (2)
- 6.1.4 Hlaloša seo se ilego sa direga ka letšatši la mokete. (2)
- 6.1.5 Ka morago ga mokete phukubje e fetotše koša. Efa diteng tša yona. (2)
- 6.1.6 Makopo o go ruta eng ka moanegwa wa go swana le phukubje le bao ba rutilwego košana? (2)

Setsopolwa B

Go se na selo e le hlogo ye fela.
Keleketla!
Mmagwe a se botše motho ka ngwana yo.
Keleketla!
A tšhaba gore go ka thwe ke yena moloji.
Keleketla!
Ke moloji a bolawe gotee lengwana wa gagwe wa sehlola.
Keleketla!
A ikhomolela a re: Kemphe ya badimo!
Keleketla!
Go ile, go ile hlogo ye ya gola.
Keleketla!
Mmagwe a mo nyakela mosadi.
Keleketla!
A be a mo nyakela gape wa bobedi.
Keleketla!
Malome, majadihlogo le yena a okeletša motlogolo.
Keleketla!
A mo fa motswalagwe gore e be mosadi wa boraro.
Keleketla!

- 6.1.7 Leina la ngwana yo ke mang? (1)
- 6.1.8 Na o a tshepa gore motho a ka belega ngwana wa mohuta wo? Efa kgopolo ya gago. (1)
- 6.1.9 Efa ditumelo tše PEDI tšeo di tšwelelago setsopolweng se. (2)
- 6.1.10 Efa ditlwaelo tše THARO tšeo di tšwelelago mo setsopolweng. (3)
- 6.1.11 Ngwana yo o ile a felela kae? Hlaloša ka methaladi ye MEBEDI. (2)
- 6.1.12 Ge o lebeletše taba ya mohuta wo e ka direga? Efa boikgopolelo bja gago. (1)

Setsopolwa C

Ya ba ge Mašilwane a ganne taba ya Mašilo.
...Nkano.
Mašilo a tlelwa ke megopolo ye mebe.
...Nkano.
E mo tlela bakeng sa lehufa.
...Nkano.
A phetha ka gore a bolaye Mašilwane.
...Nkano.

Eupša a se tsebe gore a mmolaye bjang.
...Nkano.
Tšatši le lengwe ge ba le madišong.
...Nkano.

Mašilo a re: "A re ye go noša dikgomo kua nokeng."
...Nkano.
Ba gapa mehlape ba leba nokeng go yo noša.
...Nkano.
Mašilo a re mola dikgomo di ipshina kago nwa meetse.

- 6.1.13 Ke taba efe yeo Mašilwane a e ganneng? (1)
- 6.1.14 Go ya ka karabo yeo o e filego ka godimo, Mašilo o be a gapeletšwa ke eng go tšweletša taba ye? (2)
- 6.1.15 Na Mašilo o bolaile Mašilwane bjang? Hlaloša. (2)
- 6.1.16 Batswadi ba Mašilo le Mašilwane ba tsebile bjang ka lehu la Mašilwane? (2)
- 6.1.17 Morago ga mo go ile gwa direga eng ka Mašilo? (1)

[30]

GOBA

- 6.2 Dinonwane tša Makopo di kgala botlaela. Go tiiša kgopolo ye; sekaseka nonwane ya Matheetšabohle o tshwenyegile, o tšama o šitlela ka mehlala ya maleba.

[30]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: [30]

PALOMOKA: 120